YVES BOT
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2014. október 9.[1]

C-527/13. sz. ügy

Lourdes Cachaldora Fernández
kontra
Instituto Nacional de la Seguridad Social (INSS),
Tesorería General de la Seguridad Social (TGSS)

(a Tribunal Superior de Justicia de Galicia [Spanyolország] által benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem)

„Előzetes döntéshozatal iránti kérelem — 79/7/EGK irányelv — A férfiak és nők közötti egyenlő bánásmód a szociális biztonság területén — A tartós rokkantsági ellátás címén járó jogosultságok kiszámítása — Azon időszakok beszámítása, amelyek során az érintett nem fizetett társadalombiztosítási járulékot — A részmunkaidős munkavállalókra vonatkozó különös rendelkezés — Nőkkel szembeni közvetett hátrányos megkülönböztetés — Objektív igazolás”

1. Az alapeljárás tárgya a tartós rokkantsági ellátás kiszámítási módjának esetleges diszkriminatív jellege olyan munkavállalók tekintetében, akik a járulékfizetésük megszakadását közvetlenül megelőző időszak során részmunkaidőben dolgoztak, valamint különösen a nők tekintetében.

2. A Tribunal Superior de Justicia de Galicia (galíciai legfelsőbb bíróság, Spanyolország) következésképpen azt kéri a Bíróságtól, hogy vizsgálja meg, hogy e módszerek összeegyeztethetőek-e egyrészről a férfiak és a nők közötti egyenlő bánásmód elvének a szociális biztonság területén történő fokozatos megvalósításáról szóló, 1978. december 19-i 79/7/EGK tanácsi irányelv[2] 4. cikkével, másrészről pedig az UNICE, a CEEP és az ESZSZ által a részmunkaidős foglalkoztatásról kötött keretmegállapodásról szóló, 1997. december 15-i 97/81/EK tanácsi irányelv[3] 5. szakasza (1) bekezdésének a) pontjával.

3. Ezt a kérelmet az L. Cachaldora Fernández és az Instituto Nacional de la Seguridad Social (INSS) (országos társadalombiztosítási intézet) valamint a Tesorería General de la Seguridad Social (TGSS) (általános társadalombiztosítási pénztár) között a tartós teljes mértékű rokkantság címén folyósított nyugellátás számítási alapjának meghatározása tárgyában folyamatban levő jogvita keretében terjesztették elő.

1 — Eredeti nyelv: francia.

2 — HL 1979. L 6., 24. o.; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet, 1. kötet, 215. o.

3 — HL L 14., 9. o.; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet, 3. kötet, 267. o.

4. Ezen ellátás kiszámítása érdekében az illetékes nemzeti hatóságok azokat az időszakokat, amelyek során az érintett nem fizetett társadalombiztosítási járulékot, a csökkentett járulékalapok figyelembevételével számította be, mivel az érintett az ezen járulékfizetés megszakadását közvetlenül megelőző időszak során részmunkaidőben dolgozott. A jelen ügyben az érintett vitatja ezt a módszert, mivel az csökkenti a tartós rokkantsági nyugellátás címén járó jogosultságok összegét, noha szakmai pályafutása jelentős részében teljes munkaidőben dolgozott és ennek megfelelően társadalombiztosítási járulékot fizetett.

5. A jelen indítványban bemutatom azokat az okokat, amelyek miatt ez a szabályozás álláspontom szerint nemi alapon történő közvetett hátrányos megkülönböztetést valósít meg, amely ellentétes a 79/7 irányelv 4. cikkének (1) bekezdésével. Kifejtem azt is, hogy ez a megkülönböztetés álláspontom szerint miért nem igazolható a spanyol hatóságok által hivatkozott, a társadalombiztosítási rendszer járulékalapú jellegéből és az arányosság elve tiszteletben tartásának szükségességéből eredő okkal.

I – **Jogi háttér**

A – *Az uniós jog*

1. A 79/7 irányelv

6. A 79/7 irányelv 2. cikkének megfelelően ezen irányelv személyi hatálya alá tartoznak a foglalkoztatottak – beleértve az önálló vállalkozókat és azokat a munkavállalókat, valamint önálló vállalkozókat, akiknek tevékenységét betegség, baleset vagy kényszerű munkanélküliség szakította meg, valamint a munkát keresőket –, továbbá a nyugdíjasok és a rokkant munkavállalók.

7. A 79/7 irányelv 3. cikkének (1) bekezdése értelmében ezt az irányelvet kell alkalmazni többek között azokra a törvényileg szabályozott rendszerekre, amelyek betegség ellen nyújtanak védelmet.

8. A 79/7 irányelv 4. cikkének (1) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„Az egyenlő bánásmód elve azt jelenti, hogy semmilyen nemi megkülönböztetés nem állhat fenn, sem közvetlenül, sem közvetetten, különös tekintettel a családi állapotra és a családi jogállásra történő hivatkozással a következő területeken:

– a rendszerek hatálya és a rendszerekhez való hozzáférhetőség feltételei tekintetében,

– a járulékfizetési kötelezettség és a járulék számításának tekintetében,

– a juttatások kiszámítása tekintetében, ideértve a házastársnak és az eltartottaknak járó pótlékokat, valamint a juttatásokra való jogosultság tartamára és fenntartására vonatkozó feltételeket.”

2. A 97/81 irányelv

9. A 97/81 irányelv 1. cikke szerint ezen irányelv célja a részmunkaidős foglalkoztatásra vonatkozó, ugyanezen irányelv mellékletében szereplő keretmegállapodás (a továbbiakban: keretmegállapodás) végrehajtása, amely megállapodást 1997. június 6-án az általános iparági szervezetek, nevezetesen az Európai Munkáltatók és Gyáriparosok Szervezeteinek Szövetsége (UNICE), az Európai Szakszervezeti Szövetség (ESZSZ) és az Állami és Közszolgáltatási Vállalatok Európai Központja (CEEP) kötöttek.

10. A keretmegállapodásnak az alapügy szempontjából releváns rendelkezései a következők:

„Preambulum […] Ez a megállapodás a részmunkaidőben foglalkoztatott munkavállalók foglalkoztatási feltételeire vonatkozik, elismerve azt, hogy a jogszabályban szabályozott szociális biztonsági rendszerrel kapcsolatos ügyek a tagállamok hatáskörébe tartoznak. A hátrányos megkülönböztetés tilalmának elvével összefüggésben a megállapodásban részt vevő felek tudomásul veszik az 1996. decemberében Dublinban ülésező Európai Tanács foglalkoztatási nyilatkozatát, amelyben a Tanács többek között annak szükségességét hangsúlyozta, hogy a szociális biztonsági rendszereket foglalkoztatásbaráttá tegyék »a szociális védelmi rendszerek olyan fejlesztésével, hogy azok képesek legyenek új foglalkoztatási mintákat befogadni, amelyek megfelelő védelmet nyújtanak az ilyen munkát végző személyeknek«. A megállapodásban részt vevő felek úgy vélik, hogy ezt a nyilatkozatot érvényre kell juttatni. […]

1. szakasz: Cél E keretmegállapodás célja:

a) a részmunkaidőben foglalkoztatottak megkülönböztetésének [helyesen: hátrányos megkülönböztetésének] kiküszöbölése és a részmunkaidős munka minőségének javítása; […]

2. szakasz: Hatály

1. Ez a megállapodás olyan részmunkaidőben foglalkoztatott munkavállalókra vonatkozik, akik törvény, kollektív szerződés vagy a tagállamban kialakult gyakorlat [helyesen: akik az adott tagállamban hatályos jogszabályok, kollektív szerződések vagy az ott kialakult gyakorlat] szerint munkaszerződéssel vagy munkaviszonnyal rendelkeznek. […]

4. szakasz: A megkülönböztetés tilalmának elve

1. A foglalkoztatási feltételek szempontjából a részmunkaidőben foglalkoztatottak nem részesülhetnek kedvezőtlenebb bánásmódban, mint a velük összehasonlítható, teljes munkaidőben foglalkoztatottak, csupán azért, mert részmunkaidőben dolgoznak, kivéve, ha az eltérő bánásmód objektív alapon igazolható. […]

5. szakasz: A részmunkaidős foglalkoztatás lehetőségei

1. A megállapodás 1. szakaszának, valamint a részmunkaidős és a teljes munkaidős foglalkoztatás [helyesen: a részmunkaidőben és a teljes munkaidőben foglalkoztatott munkavállalók] közötti megkülönböztetés tilalmának elvével összefüggésben:

   a) nemzeti jogszabályokkal vagy gyakorlattal összhangban a szociális partnerekkel folytatott tanácskozást követően a tagállamoknak meg kell határozniuk és felül kell vizsgálniuk azokat a jogi vagy közigazgatási természetű akadályokat, amelyek korlátozhatják a részmunkaidős foglalkoztatás lehetőségeit, és – ahol ez megfelelő – fel kell ezeket számolni; […]”

B – *A spanyol jogszabályok*

11. A Ley de la Seguridad Social (társadalombiztosításról szóló általános törvény)[4] 140. cikke (1) bekezdésének a) pontja kifejti, hogy a foglalkozási megbetegedéstől eltérő betegségből eredő tartós rokkantsági nyugellátás számítási alapját az érintett által a jogosultságot keletkeztető tényt közvetlenül megelőző 96 hónap során teljesített járulékok alapjainak 112-vel történő elosztásával kell meghatározni.

12. E törvény 140. cikkének (4) bekezdése kifejti a korrekciós mechanizmus végrehajtási módjait, amely lehetővé teszi a rokkantsági ellátás kiszámítása keretében azon időszakok figyelembevételét, amely során az érintett nem volt köteles társadalombiztosítási járulékot fizetni. A rendelkezés így szól:

„Amennyiben az alap kiszámításakor figyelembe veendő időszak során vannak olyan hónapok, amelyek alatt nem állt fenn járulékfizetési kötelezettség, az első negyvennyolc hónapot az adott pillanatban alkalmazandó járulékalapok közül a legalacsonyabb alapján kell figyelembe venni, a többi hónapot pedig ezen minimális alap 50%-ának megfelelően [...]”.

13. Az LGSS hetedik kiegészítő rendelkezése meghatározza a részmunkaidős munkavállalóra alkalmazandó szabályokat.

14. E kiegészítő rendelkezés harmadik szabálya rögzíti a korrekciós mechanizmus végrehajtási szabályait, amelyek a rokkantsági nyugellátás alapjának kiszámítása keretében lehetővé teszik azon időszakok beszámítását, amelyek során az érintett nem fizetett járulékot. A szabály így szól:

„b) Az öregségi, valamint a nem foglalkozási megbetegedésből eredő tartós rokkantság esetén járó nyugdíj kiszámítása érdekében azon időszakokat, amelyek alatt járulékfizetési kötelezettség egyáltalán nem állt fenn, az egyes időszakokra alkalmazandó járulékalapok közül a legutóbb teljesített munkaórák számának megfelelő legalacsonyabb mértékű alkalmazásával kell beszámítani.”

15. Ezt a rendelkezést a 2002. október 31-i, a részmunkaidős munkavállalók társadalombiztosításáról, valamint a részleges nyugdíjról szóló 1131/2002. sz. királyi rendelet 7. cikkének (2) bekezdése hajtotta végre.[5] Ez utóbbi így szól:

„Az öregségi nyugdíj, valamint nem foglalkozási megbetegedésből vagy nem munkahelyi balesetből eredő tartós rokkantság esetén járó ellátás kiszámítása érdekében azokat az időszakokat, amelyek alatt járulékfizetési kötelezettség egyáltalán nem állt fenn, az egyes időszakokra alkalmazandó járulékalapok közül a járulékfizetési kötelezettség megszakadásának vagy megszűnésének időpontjában fennálló szerződés szerinti munkaórák számának megfelelő, legalacsonyabb mértékű figyelembevételével kell beszámítani.”

4 — A törvénynek az 1994. június 20-i 1/94. sz. királyi törvényerejű rendelet szerinti változata, a BOE 1994. június 29-i 154. száma, 20658. o., a továbbiakban: LGSS.

5 — A BOE 2002. november 27-i 284. száma, 41643. o.

II – Az alapügy tényállása és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

16. Az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kiderül, hogy L. Cachaldora Fernández az 1971. szeptember 15. és 2010. április 25. közötti időszakban összesen 5523 napon keresztül fizetett spanyol társadalombiztosítási járulékot, amely időszak alatt teljes munkaidőben dolgozott, kivéve az 1998. szeptember 1. és 2002. január 23. közötti időszakot, amikor részmunkaidőben foglalkoztatták. Ugyanakkor L. Cachaldora Fernández semmilyen szakmai tevékenységet nem végzett 2002. január 23. és 2005. november 30. között, tehát ebben az időszakban egyáltalán nem fizetett társadalombiztosítási járulékot.

17. 2010. április 21-én L. Cachaldora Fernández rokkantsági nyugellátást igényelt az INSS-től.

18. A 2010. április 29-i határozattal ezt a nyugellátást részére a szokásos foglalkozásának gyakorlása tekintetében tartósan és teljes mértékben munkaképtelenné vált személy tekintetében irányadó mértékben állapították meg. Az érintett tehát a havi 347,03 euró összeget kitevő számítási alap 55%-ának megfelelő tartós rokkantsági nyugellátásban részesült.

19. Az alapügyben szóban forgó nemzeti szabályozásnak megfelelően ennek az ellátásnak az összegét azon járulékok alapján számították ki, amelyeket az érintett a jogosultságot keletkeztető tény időpontját megelőző nyolc év, azaz a 2002. március és 2010. február közötti időszak során fizetett. Az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kiderül, hogy az illetékes hatóságok ily módon a 2002. március és 2005. november közötti időszak vonatkozásában a járulékfizetés megszakadását közvetlenül megelőző időszakbeli minimális járulékalapot vették figyelembe, amelyre az utolsó járulékalap részmunkaidő szerinti együtthatóját alkalmazták.

20. L. Cachaldora Fernández e határozat ellen fellebbezést nyújtott be arra hivatkozva, hogy az ellátás kiszámítása érdekében a 2002. március és 2005. november közötti időszak tekintetében az évenként irányadó legalacsonyabb járulékalapot teljes összegben kell figyelembe venni, és nem a részmunkaidő szerinti együttható alapján csökkentett összeget. E számítási módszer szerint a számítási alap – amelyet az INSS nem vitatott – 763,76 euró összegre emelkedne.

21. Az INSS elutasította ezt a fellebbezést azzal az indokkal, hogy a javasolt számítási módszer nem egyeztethető össze az 1131/2002. sz. királyi rendelet 7. cikkének (2) bekezdésével. Következésképpen L. Cachaldora Fernández e határozat ellen keresetet nyújtott be a Juzgado de lo Social nº 2 de Ourense (ourensei 2. sz. szociális ügyek bírósága) előtt. A 2010. október 13-án hozott ítéletében a Juzgado de lo Social nº 2 de Ourense elutasította L. Cachaldora Fernández keresetét, és helybenhagyta az INSS közigazgatási határozatát az LGSS hetedik kiegészítő rendelkezésének, valamint az 1131/2002. sz. királyi rendelet 7. cikke (2) bekezdésének szövegére hivatkozva.

22. L. Cachaldora Fernández tehát ezen ítélet ellen fellebbezést nyújtott be a Tribunal Superior de Justicia de Galiciához. Mivel a szóban forgó jogszabálynak az uniós joggal való összeegyeztethetőségével kapcsolatban kétsége merült fel, a Tribunal Superior de Justicia de Galicia úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé előzetes döntéshozatalra:

„1) Ellentétes-e a [79/7] irányelv 4. cikkével az olyan belső norma, mint [az LGSS hetedik kiegészítő rendelkezése 1. pontja 3. szabályának b) alpontja], amely egy túlnyomórészt nőkből álló csoportot érint, és amelynek értelmében a járulékfizetés megszakadásának a tartós rokkantság esetére járó, járulékalapú nyugellátás számítási alapjának meghatározására irányadó időszakban fennálló azon időtartamait, amelyek részmunkaidős foglalkoztatást követnek, az adott időpontban irányadó és a járulékfizetés kimaradását megelőző foglalkoztatás részmunkaideje szerinti együttható alapján csökkentett legalacsonyabb járulékalappal kell beszámítani, míg a teljes munkaidős foglalkoztatás esetén nincs csökkentés?

2) Ellentétes-e [a 97/81] irányelv 5. szakasza (1) bekezdésének a) pontjával az olyan belső norma, mint [az LGSS hetedik kiegészítő rendelkezése 1. pontja 3. szabályának b) alpontja], amely egy túlnyomórészt nőkből álló csoportot érint, és amelynek értelmében a járulékfizetés megszakadásának a tartós rokkantság esetére járó, járulékalapú nyugellátás számítási alapjának meghatározásakor irányadó időszakban fennálló azon időtartamait, amelyek részmunkaidős foglalkoztatást követnek, a mindenkor hatályos és ezen, a járulékfizetés kimaradását megelőző foglalkoztatás részmunkaideje szerinti együttható alapján csökkentett legalacsonyabb járulékalappal kell beszámítani, míg a teljes munkaidős foglalkoztatás esetén nincs csökkentés?"

23. Írásbeli észrevételeket az alapeljárás felei, a spanyol kormány és az Európai Bizottság nyújtott be.

III – Előzetes észrevételek

24. A jelen ügyben a kérdést előterjesztő bíróság azt kéri a Bíróságtól, hogy vizsgálja meg az LGSS hetedik kiegészítő rendelkezése 1. pontja harmadik szabálya b) alpontjának egyrészről az 79/7 irányelv 4. cikkével való összeegyeztethetőségét – ami előzetes döntéshozatalra előterjesztett első kérdés alapját képezi –, másrészről pedig az 97/81 irányelv 5. szakasza (1) bekezdése a) pontjával való összeegyeztethetőségét – ami az előzetes döntéshozatalra előterjesztett második kérdés tárgyát képezi.

25. Azt javaslom, hogy a Bíróság e két kérdés közül csak az elsőre adjon választ.

26. Az ebben az ügyben észrevételeket benyújtó felekhez hasonlóan ugyanis úgy vélem, hogy egy olyan helyzet, mint amely a jelen ügyben is felmerült, nem tartozik a 97/81 irányelv tárgyi hatálya alá.

27. Az ezen irányelv mellékletében foglalt keretmegállapodás 1. szakaszának a) pontjával összhangban a keretmegállapodás célja „a részmunkaidőben foglalkoztatottak hátrányos megkülönböztetésének kiküszöbölése és a részmunkaidős munka minőségének javítása". A keretmegállapodás 4. szakaszának (1) bekezdése ezért a részmunkaidőben foglalkoztatott munkavállalók foglalkoztatási feltételeinek tekintetében a hátrányos megkülönböztetés tilalmára vonatkozó elv tiszteletben tartásának biztosítására törekszik e megállapodás keretei között.[6]

28. A keretmegállapodás 5. szakasza 1. pontjának a) alpontja pedig felhívja a tagállamokat arra, hogy határozzák meg és vizsgálják felül azokat a jogi vagy közigazgatási természetű akadályokat, amelyek korlátozhatják a részmunkaidős foglalkoztatás lehetőségeit, és – ahol ez megfelelő – számolják fel ezeket. Ahogyan azt az uniós jogalkotó kifejezetten megállapítja, ez a szakasz „[a keret]megállapodás 1. szakaszának, valamint [az ezen megállapodás 4. szakaszának 1. pontjában előírt,] a részmunkaidőben és a teljes munkaidőben foglalkoztatott munkavállalók közötti megkülönböztetés tilalmának elv[e] összefüggés[ébe]" illeszkedik. Ahogyan azt az előbb kiemeltem, a keretmegállapodás 4. szakaszának 1. pontja kifejezetten a „foglalkoztatási feltételekre" vonatkozik.

29. Márpedig a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlatára tekintettel az olyan rendelkezés, mint az alapügy tárgyát képező, amely a tartós rokkantsági ellátásra való jogosultság kiszámítására alkalmazandó korrekciós mechanizmust állapít meg, e szakasz értelmében nem minősül „foglalkoztatási feltételnek".

6 — Lásd a keretmegállapodás harmadik preambulumbekezdését.

30. A Bíróság ugyanis a Bruno és társai ítéletben (C-395/08 és C-396/08, EU:C:2010:329) megállapította, hogy „a keretmegállapodás 4. szakaszának 1. pontja értelmében vett »foglalkoztatási feltételek« fogalmába tartoznak azok a nyugellátások, amelyek a munkavállaló és a munkáltató közötti munkaviszonytól függnek, a társadalombiztosítás törvényen alapuló nyugellátásai kivételével, amelyek nem annyira a munkaviszonytól, mint inkább szociálpolitikai megfontolásoktól függnek”.[7] Márpedig az alapügyben szóban forgó ellátás, amely egy meghatározott kockázatot, azaz a rokkantságot fedi le, Spanyolországban a védelem törvényileg szabályozott rendszerének hatálya alá tartozik.

31. Egyébként nem hagyható figyelmen kívül, hogy a keretmegállapodás preambuluma harmadik bekezdésének megfelelően a felek megállapodtak abban, hogy „a jogszabályban szabályozott szociális biztonsági rendszerrel kapcsolatos ügyek a tagállamok hatáskörébe tartoznak”. A felek tehát a keretmegállapodás hatálya alól kizárták az olyan kérdéseket, mint amelyről a jelen ügyben szó van, a tartós rokkantsági nyugellátás címén járó jogosultságok kiszámítása.

32. A fentiekre tekintettel következésképpen úgy gondolom, hogy a szóban forgó rendelkezés nem tartozik a 97/81 irányelv hatálya alá, és ezért az előzetes döntéshozatalra előterjesztett második kérdésre nem szükséges választ adni.

33. Ugyanakkor ez az ellátás a 79/7 irányelv hatálya alá tartozik, mivel az ezen irányelv 3. cikkének (1) bekezdésében felsorolt kockázatok egyike, azaz a rokkantsággal szembeni védelem törvényes rendszerének keretébe illeszkedik, valamint közvetlenül és ténylegesen kapcsolódik az e kockázat elleni védelemhez.[8] Következésképpen az LGSS hetedik kiegészítő rendelkezése 1. pontja harmadik szabálya b) alpontjának összeegyeztethetőségét e szöveg fényében kell vizsgálni.

IV – Az első kérdésről

34. Az első kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében azt kérdezi a Bíróságtól, hogy a 79/7 irányelv 4. cikkének (1) bekezdését úgy kell-e értelmezni, hogy azzal ellentétes az olyan tagállami szabályozás, mint amelyről az alapügyben szó van, amennyiben az az olyan munkavállalók tekintetében, akik a társadalombiztosítási járulékfizetésük megszakadását közvetlenül megelőző időszak során részmunkaidőben dolgoztak, a tartós rokkantsági nyugellátás címén járó jogosultságok összegének csökkentéséhez vezet.

35. A kérdést előterjesztő bíróság azt állítja, hogy ez a szabályozás indokolatlan megkülönböztetést eredményez a részmunkaidőben foglalkoztatott munkavállalók csoportja – amely többségében nőkből áll – és a teljes munkaidőben foglalkoztatott munkavállalók csoportja között.

36. Először meg kell vizsgálni, hogy a szóban forgó szabályozás által meghatározott módszer olyan körülmények között, mint amelyek az alapeljárásban fennállnak, ténylegesen hátrányos helyzetbe hozza-e a részmunkaidőben foglalkoztatott munkavállalók csoportját.

7 — Lásd: 42. pont és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat. Lásd továbbá: Elbal Moreno ítélet (C-385/11, EU:C:2012:746, 21. pont).

8 — Lásd: Elbal Moreno ítélet (EU:C:2012:746, 26. pont és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

A – *A részmunkaidős munkavállalókat érintő hátrányról*

37. Az LGSS 140. cikke (1) bekezdésének megfelelően, amely a munkavállalók általános csoportjára alkalmazandó szabályt állapít meg, a tartós rokkantsági nyugellátás összegének kiszámítása a jogosultságot keletkeztető tény időpontját megelőző nyolc év (a továbbiakban: referencia-időszak) során fizetett járulékalapok [9] figyelembevétele mellett történik.

38. Arra az esetre, ha e referencia-időszak alatt vannak olyan hónapok, amelyek során az érintett nem fizetett társadalombiztosítási járulékot, a jogalkotó az LGSS 140. cikkének (4) bekezdésében egy korrekciós mechanizmust írt elő, amely lehetővé teszi ezeknek az időszakoknak a rokkantsági nyugellátás számítási alapjába való beszámítását. Az illetékes hatóságok tehát „fiktív" járulékalapokat vesznek figyelembe. A teljes munkaidőben foglalkoztatott munkavállalók csoportja esetében ezek az alapok az első négy év tekintetében alkalmazandó legalacsonyabb járulékalapnak, míg az utolsó négy év tekintetében a legalacsonyabb járulékalap 50%-ának felelnek meg.

39. Mindazonáltal ez a rendelkezés nem alkalmazandó a részmunkaidős munkavállalókra.

40. A jogalkotó ugyanis egy önálló és konkrét korrekciós mechanizmust vezetett be a munkavállalók ezen csoportjára vonatkozóan az LGSS hetedik kiegészítő rendelkezése 1. pontja harmadik szabálya b) alpontjának keretében, amelynek az uniós joggal való összeegyeztethetőségét kell megvizsgálni a jelen ügyben. Emlékeztetek arra, hogy ezt a rendelkezést az 1131/2002. sz. királyi rendelet 7. cikkének (2) bekezdése hajtja végre.

41. E rendelkezéseknek megfelelően, amennyiben a referencia-időszak alatt vannak olyan időszakok, amelyek során az érintett nem volt köteles járulékot fizetni, az illetékes hatóságok ezeket az időszakokat oly módon vonják össze, hogy a járulékfizetési kötelezettség megszakadásának vagy a kötelezettség alóli mentesülés időpontjában fennálló szerződés szerinti munkaórák számának megfelelő, az adott időpontban irányadó járulékalapok közül a legalacsonyabb mértékűt veszik figyelembe.

42. Ahogyan az az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kiderül, az előbbiekben említett rendelkezések alkalmazása tehát a járulékfizetés megszakadását megelőző utolsó szerződés jellegétől függ.

43. Ehhez hasonlóan, ahogyan arra a Bizottság az észrevételeiben hivatkozik, azokat az időszakokat, amelyek során az érintett nem fizetett járulékot, ugyanolyan módon könyvelik le és számítják be, mint a szakmai tevékenység megszűnését közvetlenül megelőző időszakot.

44. Másképpen megfogalmazva, amikor az érintett a szakmai tevékenységét közvetlenül egy olyan időszakot követően szüntette meg, amikor teljes munkaidőben foglalkoztatták, a hatáskörrel rendelkező hatóságok az azon időszakokra alkalmazandó járulékalapokat veszik figyelembe, amelyek során a foglalkoztatás teljes munkaidőben történt.

45. Ugyanakkor, amikor az érintettet az ezen járulékfizetések megszakadását közvetlenül megelőző időszakban részmunkaidőben foglalkoztatták, azon időszakokat, amelyek során az érintett nem fizetett járulékot, csökkentett járulékalap alapján számítják be. Ugyanis amennyiben a részmunkaidős munkavállaló a munkaóráinak csökkenése miatt kevesebb munkabért kap, a munkabér bizonyos százalékát képező járulékok is csökkennek.

9 — Az LGSS 109. cikke (1) bekezdésének megfelelően az általános rendszer hatálya alá tartozó valamennyi kockázat és valamennyi helyzet esetében a járulékalap annak a munkabérnek a teljes összege – a formájától és elnevezésétől függetlenül –, amelyre a munkavállaló a munkavállalói minőségben végzett munka címén havonta jogosult, vagy – amennyiben az magasabb – amelyet a munkavállaló ténylegesen kap.

46. Következésképpen ebből kifolyólag a rokkantsági ellátások összege tekintetében különbség áll fenn a járulékfizetés megszakadását közvetlenül megelőző időszakban részmunkaidőben dolgozó munkavállalók és azon munkavállalók között, akik teljes munkaidőben dolgoztak, akik esetében ezen időszakokat a teljes járulékalap alapján számítják be.

47. Így az illetékes hatóságok azon időszakok beszámítása tekintetében, amelyek alatt L. Fernández járulékfizetése megszakadt, azaz 2002. március és 2005. november között, a részmunkaidő szerinti együttható alapján csökkentett járulékalapokat vették alapul,[10] mivel az érintettet részmunkaidőben foglalkoztatták abban az időpontban, amikor a járulékfizetési kötelezettség megszakadt.

48. Másképpen megfogalmazva, a szóban forgó rendelkezés alkalmazása ahhoz vezetett, hogy azt az időszakot, amelynek során az érintett a járulékfizetését megszakította, az egy nyolcadára csökkentett járulékalappal számították be a rokkantsági ellátása kiszámításakor, miközben az érintett szakmai pályafutása jelentős részében teljes munkaidőben dolgozott, és ennek megfelelően társadalombiztosítási járulékot fizetett.

49. Olyan körülmények között, mint amelyek az alapeljárásban fennállnak, ez a számítási módszer tehát ténylegesen az érintettet megillető tartós rokkantsági nyugellátás címén járó jogosultságok összegének aránytalan csökkentéséhez vezetett a szakmai pályafutása során általa fizetett hozzájárulásokhoz képest, és az érintettet hátrányos helyzetbe hozta.

50. A Bizottság, amint azt mind az írásbeli észrevételeiben, mind a tárgyalás során kifejti, nem ért egyet ezzel az elemzéssel.

51. A Bizottság azt állítja, hogy számos esetben a szóban forgó rendelkezés által meghatározott módszer nagyon kedvezőnek bizonyulhat a részmunkaidős munkavállalók számára, amikor azt az időszakot, amely során szakmai tevékenység végzésére nem kerül sor, egy teljes munkaidős munkaviszony előzi meg.

52. A Bizottság az elemzését egy olyan nő példájára alapozza, aki a referencia-időszak alatt négy évig részmunkaidőben, majd hat hónapon keresztül teljes munkaidőben dolgozott, ezt követően pedig kereső tevékenységét abbahagyta három évre, és végül újból teljes munkaidőben végzett tevékenységet hat hónapon keresztül. E nyolc év alatt ez a személy tehát négy évig részmunkaidőben, egy évig pedig teljes munkaidőben dolgozott. Ilyen körülmények között a Bizottság kiemeli, hogy a szakmailag inaktív időszakot azzal a helyzettel kezelik azonos módon, amikor az érintett teljes munkaidőben dolgozott, az illetékes hatóságok tehát négy évet teljes járulékalappal könyvelnek le, míg az érintett ilyen munkaviszonyban csak egy évet dolgozott.

53. Nem értek egyet a Bizottság álláspontjával.

54. A jelen indítvány 42. és 43. pontjában ugyanis megállapítottam, hogy a szóban forgó rendelkezés alkalmazása a járulékfizetés megszakadását megelőző utolsó munkaviszony jellegétől függ. Észrevételeiben a Bizottság maga is megállapította, hogy a szakmailag inaktív időszakokat az azokat közvetlenül megelőző időszakkal azonos módon kezelik, úgy, mintha azokban egyenértékű munkát végeztek volna. Következésképpen számomra úgy tűnik, hogy az olyan helyzetben, mint amelyet a Bizottság felvázolt, ahol az érintett a járulékfizetés megszakadását közvetlenül megelőző időszakban teljes munkaidőben dolgozott, csak az LGSS 140. cikkének (1) és (4) bekezdésében előírt általános szabályok alkalmazandóak, a szóban forgó rendelkezés által előírt speciális szabályok nem. Ebből kifolyólag úgy vélem, hogy nehéz fenntartani azt az álláspontot, amely szerint e rendelkezés kedvezőbb lehet, mivel nem alkalmazandó.

10 — Az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kitűnik, hogy mivel ez az együttható 125 volt, a járulékalapot 0,125-tel szorozták meg, amely megfelelt annak, mintha 8-cal osztották volna el.

55. Az elemzésem ezen szakaszában tehát az az álláspontom, hogy az LGSS hetedik kiegészítő rendelkezése 1. pontja harmadik szabálya b) alpontjában meghatározott számítási módszer kedvezőtlen helyzetbe hozza azokat a munkavállalókat, akik a társadalombiztosítási járulékfizetésük megszakadását közvetlenül megelőző időszakban részmunkaidőben dolgoztak.

56. A most megválaszolandó kérdés az, hogy ez a számítási módszer a 79/7 irányelv 4. cikkének (1) bekezdésével ellentétes hátrányos megkülönböztetést jelent-e a nőkkel szemben is.

B – *A szóban forgó rendelkezés hátrányosan megkülönböztető jellegéről*

57. Megállapítom, hogy a szóban forgó rendelkezés egyformán alkalmazandó a férfi és a női munkavállalókra, ezért nem valósít meg nemi alapon történő közvetlen hátrányos megkülönböztetést.

58. Mindazonáltal számomra úgy tűnik, hogy a szóban forgó rendelkezés közvetett hátrányos megkülönböztetést valósít meg, amely ellentétes a 79/7 irányelv 4. cikkének (1) bekezdésével, mivel a spanyolországi munkaerőpiaci helyzetre jellemző statisztikai adatokat figyelembe véve ténylegesen sokkal több nőt érint hátrányosan, mint férfit.[11]

59. Előzetesen azonnal leszögezem, hogy ez a következtetés nem sérti azt a mérlegelési jogkört, amelyet a Bíróság kizárólag a nemzeti bíróság számára ismer el. Az állandó ítélkezési gyakorlatból ugyanis az következik, hogy kizárólag a kérdést előterjesztő bíróság feladata azt értékelni, hogy fennáll-e közvetett hátrányos megkülönböztetés, illetve megvizsgálni, hogy azok a statisztikai adatok, amelyekre támaszkodnia kell, elegendőek-e az ügy megoldásához és érvényesek-e.[12] Ez a Bíróság szerint azt feltételezi, hogy ezek az információk az egyének megfelelő számára hivatkoznak, általánosságban jelentősek, és nem csupán véletlen és átmeneti jelenséget fejeznek ki.

60. A jelen ügyben a kérdést előterjesztő bíróság az értékelését az Instituto Nacional de Estadistica (Nemzeti Statisztikai Hivatal) statisztikai adataira alapítja. Ezen adatok szerint a részmunkaidős munkavállalók csoportjának több mint 80%-át nők alkották az alapügyben a szóban forgó jogosultságot keletkeztető tény idején. Bár úgy tűnik, hogy 2013-ban jelentős számú férfi munkavállaló vált ennek a csoportnak a tagjává, az e csoporthoz tartozó női munkavállalók százalékos aránya mindazonáltal továbbra is 73% maradt.

61. Ezek az adatok azt mutatják, hogy a férfi munkavállalókhoz képest a szóban forgó szabályozás alkalmazása sokkal jelentősebb arányban érintheti a női munkavállalókat. Az adatok egyébként egy tartós és három éve állandó jelenség fennállását bizonyítják, amelyet álláspontom szerint a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata értelmében nem lehet véletlen vagy egyszerűen átmeneti jelenségnek minősíteni. Ugyanis még ha a 2013-as statisztikai adatok azt is mutatják, hogy csökkent a férfi és a női munkavállalók közötti különbség a részmunkaidős munkavállalók csoportjában, ettől még a férfiak és a nők aránya közötti különbség továbbra is egyértelműen rendkívül jelentős. Egyébiránt, amint az a tárgyalás során elhangzott vitából is kitűnik, lehetséges, hogy a tényállás idején, amikor Spanyolország még nem volt olyan gazdasági válsághelyzetben, mint jelenleg, a részmunkaidőben dolgozó férfiak száma jóval alacsonyabb volt.

62. Ezek az adatok álláspontom szerint megbízható és jelentős mutatók, amelyekre azt a következtetést lehet alapítani – amelyet mindenesetre csak a kérdést előterjesztő bíróság vonhat le –, hogy a szóban forgó korrekciós mechanizmus alkalmazása a férfi munkavállalókhoz képest a női munkavállalók jelentősen nagyobb arányát hozza ténylegesen hátrányos helyzetbe.

11 — Lásd: Elbal Moreno ítélet (EU:C:2012:746, 29. pont és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

12 — Lásd: Seymour-Smith és Perez ítélet (C-167/97, EU:C:1999:60, 62. pont és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

63. A spanyol kormány nem ért egyet ezzel az álláspontal, és az INSS által közölt számadatokra hivatkozva vitatja a közvetett hátrányos megkülönböztetés fennállását. [13]

64. Állítása szerint ezek az adatok bizonyítják, hogy a szóban forgó korrekciós mechanizmus alkalmazása valójában kis mértékben nagyobb számú férfit érint, mint nőt. Így 2010-ben ennek a mechanizmusnak az alkalmazása 5657 férfit, illetve 5237 nőt érintett; az adatok 2011-ben: 5566 férfi és 5129 nő; 2012-ben: 5568 férfi és 4830 nő, végül pedig 2013-ban: 5935 férfi és 5066 nő.

65. Nem hiszem, hogy ezek az adatok meg tudnák kérdőjelezni azokat a statisztikákat, amelyekből a kérdést előterjesztő bíróság és az általam javasolt következtetések kiindulnak.

66. Az állandó ítélkezési gyakorlatból következik ugyanis, hogy nem elegendő kizárólag a szóban forgó szabályozás alkalmazása következtében érintett férfi és női munkavállalók számát figyelembe venni. [14] Relatív adatról van szó, amely az adott tagállamban aktív munkavállalók számától függ, és amely alapján nem értékelhető a részmunkaidős munkavállalók csoportját alkotó férfiak és nők aránya.

67. Következésképpen, és a spanyol kormány által az észrevételeiben közölt adatok ellenére továbbra is úgy vélem, hogy a szóban forgó rendelkezés sokkal nagyobb számú nőt érint hátrányosan, mint férfit, és ezáltal közvetett hátrányos megkülönböztetést valósít meg, amely ellentétes a 79/7 irányelv 4. cikkének (1) bekezdésével.

68. A jelen ügyben eldöntendő kérdés az, hogy az illetékes nemzeti hatóságok által hivatkozott okok alkalmasak-e egy ilyen hátrányos megkülönböztetés igazolására.

C – *Az igazolás fennállásáról*

69. A Bíróság elismeri, hogy a tagállamok széles mérlegelési jogkörrel rendelkeznek a szociális és foglalkoztatáspolitikájuk területén kitűzött célok elérésére alkalmas intézkedések megválasztásában. Amennyiben ezek a tagállamok hátrányosan megkülönböztetőnek vélt szabályozást fogadnak el, bizonyítaniuk kell, hogy azt igazolhatják olyan objektív tényezők, amelyek távol állnak a nemen alapuló hátrányos megkülönböztetéstől. [15]

70. Ezeknek a tagállamoknak így bizonyítaniuk kell, hogy a szóban forgó szabályozás szociálpolitikájuk törvényes célját szolgálja. Bizonyítaniuk kell továbbá, hogy az e cél érdekében választott eszközök e célkitűzés biztosítására alkalmasak, és azokat koherens és szisztematikus módon hajtják végre. [16]

71. A jelen ügyben a spanyol kormány azt állítja, hogy a szóban forgó szabályozás a spanyol alkotmány 41. cikkének megfelelően egy igazságos, kiegyensúlyozott és szolidaritáson alapuló állami nyugdíjrendszer biztosítására törekszik a társadalombiztosítási rendszer életképességének és pénzügyi egyensúlyának biztosításával.

13 — Az INSS által a tárgyaláson előadott szóbeli észrevételekből kitűnik, hogy a tényállás kialakulásának időszakára vonatkozó adatok nem állnak rendelkezésre.

14 — Lásd: Seymour-Smith és Perez ítélet (EU:C:1999:60, 59. pont).

15 — Lásd különösen: Elbal Moreno ítélet (EU:C:2012:746, 32. pont), valamint Brachner-ítélet (C-123/10, EU:C:2011:675, 70–74. pont és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

16 — Brachner-ítélet (EU:C:2011:675, 71. pont és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

72. Ahogyan azt az INSS a kérdést előterjesztő bíróság előtt korábban állította, a spanyol kormány a rendszer járulékfizetésen alapuló jellegéből és az arányosság elve tiszteletben tartásának szükségességéből indul ki. Az e rendszer által kínált védelem ezért soha nem haladhatja meg az abba korábban befizetett hozzájárulás mértékét, mivel az érintettek a rendszerbe befizetett hozzájárulásaik mértékével arányos ellátásban részesülnek. Ennek az elvnek az alkalmazásával áll fenn tehát igazolt különbségtétel a teljes munkaidőben dolgozó munkavállaló és a részmunkaidőben dolgozó munkavállaló részére nyújtott ellátás összege között.

73. Ugyancsak ennek az elvnek megfelelően kellene a nemzeti hatóságoknak beszámítaniuk azokat az időszakokat, amelyek során az érintett a járulékfizetést közvetlenül a részmunkaidős tevékenységének megszűnését követően szakította meg. A spanyol kormány ezért úgy véli, hogy attól kezdődően, hogy az érintett a ledolgozott munkaidejével – amely egy részmunkaidős tevékenység időszakának felel meg – arányos járulékot fizet, az arányosság elvének tiszteletben tartása megköveteli, hogy az illetékes hatóságok a korrekciós mechanizmus alkalmazása érdekében figyelembe vegyék azt a járulékot, amelyet az érintett akkor fizetett volna, ha a járulékfizetési kötelezettsége nem szakadt volna meg.

74. Ugyanazon indokok miatt, mint amelyekre a kérdést előterjesztő bíróság hivatkozott, úgy vélem, hogy ezek az okok nem teszik lehetővé a közvetett hátrányos megkülönböztetés igazolását, amely az érintett esetében fennáll.

75. Az előzetes döntéshozatalra utaló végzésből kiderül, hogy L. Cachaldora Fernández az 1971. szeptember 15. és 2010. április 25. közötti időszakban összesen 5523 napon keresztül fizetett társadalombiztosítási járulékot, amely alatt teljes munkaidőben dolgozott, a következő időszakokat kivéve: 1998. szeptember 1-jétől 1999. február 28-ig, majd 1999. március 1-jétől 2001. március 23-ig, végül pedig 2001. március 24-től 2002. január 23-ig. Ahogyan arra a kérdést előterjesztő bíróság hivatkozik, L. Cachaldora Fernández 3 évet és 10 hónapot dolgozott részmunkaidőben, amely minimális részét képezi a szakmai tevékenységének, amelyet körülbelül 39 évig végzett.

76. A szóban forgó rendelkezés alkalmazása ahhoz vezet, hogy azt az időszakot, amelynek során az érintett a járulékfizetését megszakította, az egy nyolcadára csökkentett járulékalappal számították be a rokkantsági nyugellátása kiszámításakor, miközben szakmai pályafutása jelentős részében az érintett teljes munkaidőben dolgozott, és következésképpen teljes munkaidős munkavállalóként fizetett társadalombiztosítási járulékot.

77. Noha észrevételeiben a spanyol kormány azt állítja, hogy egy ilyen módszer lehetővé teszi a nyugellátás összegének a munkavállaló által teljesített járulékfizetés mértékével való összekötését, nekem ellenben az a benyomásom, hogy ez a módszer ahhoz vezet, hogy a tartós rokkantsági ellátást az érintett pályafutásának egy adott „X időpontjában” fizetett járulék alapján állapítják meg, amely nem tükrözi szükségszerűen az általa teljesített járulékfizetéseket.

78. Következésképpen számomra úgy tűnik, hogy ez a módszer, olyan körülmények között, mint amelyek az alapeljárásban fennállnak, a tartós rokkantsági ellátás összegének aránytalan csökkentéséhez vezet az érintett által a teljes szakmai pályafutása során fizetett hozzájárulásokhoz képest, tehát nem igazolható a társadalombiztosítási rendszer járulékfizetésen alapuló jellegéből, illetve az arányosság elve tiszteletben tartásának szükségességéből eredő objektív tényezővel.

79. A fentiekre tekintettel következésképpen úgy vélem, hogy a 79/7 irányelv 4. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy azzal ellentétes az olyan szabályozás, mint amelyről az alapügyben szó van, amennyiben az az olyan munkavállalók esetében, akik a társadalombiztosítási járulékfizetésük megszakadását közvetlenül megelőző időszakban részmunkaidőben dolgoztak, a tartós rokkantsági nyugellátás címén járó jogosultságok összegének csökkentéséhez vezet.

V – Végkövetkeztetések

80. Az előbbi megfontolások alapján azt javaslom a Bíróságnak, hogy a Tribunal Superior de Justicia de Galiciának a következő választ adja:

A férfiak és a nők közötti egyenlő bánásmód elvének a szociális biztonság területén történő fokozatos megvalósításáról szóló, 1978. december 19-i 79/7/EGK tanácsi irányelv 4. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy azzal ellentétes az olyan szabályozás, mint amelyről az alapügyben szó van, amennyiben az az olyan munkavállalók esetében, akik a társadalombiztosítási járulékfizetésük megszakadását közvetlenül megelőző időszakban részmunkaidőben dolgoztak, a tartós rokkantsági nyugellátás címén járó jogosultságok összegének csökkentéséhez vezet.